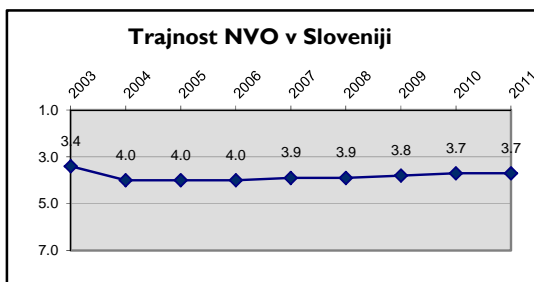

INDEKS TRAJNOSTI ORGANIZACIJ CIVILNE DRUŽBE 2011 – Slovenija

15 izdaja – junij 2012

TRAJNOST ORGANIZACIJ CIVILNE DRUŽBE: 3,7

V letu 2011 se je Slovenija soočila z gospodarsko krizo, padcem vlade zaradi nesoglasij o ključnih protikriznih reformah in posledičnimi predčasnimi parlamentarnimi volitvami. Vse omenjeno je vplivalo tudi na organizacije civilne družbe (OCD). Zaradi krčenja tako nacionalnega kot lokalnih proračunov se je financiranje OCD zmanjšalo. Prizadevanja na področju zagovorništva so ovirali razpustitev parlamenta in zmanjšane pristojnosti vlade v obdobju med izglasovanjem nezaupnice in potrditvijo nove vlade v parlamentu. V letu 2011 so si OCD prizadevale za sprejem številnih zakonodajnih predlogov, ki niso bili sprejeti prav zaradi padca vlade in s tem povezanega pomanjkanja časa za izvedbo zakonodajnega postopka.

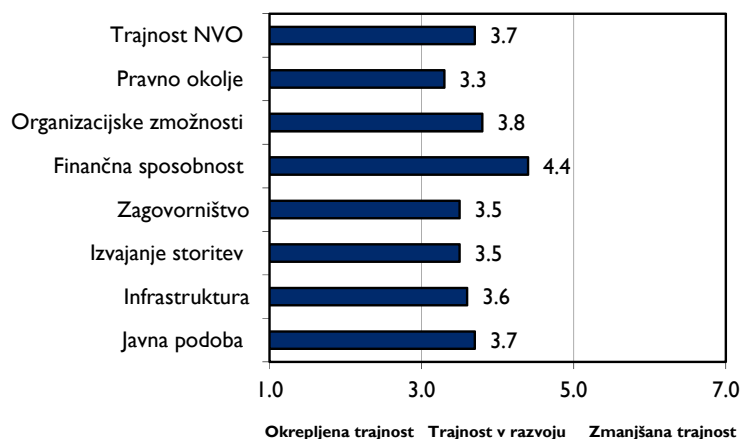

Med volilno kampanjo so OCD oblikovale številne koalicije, ki so skušale vplivati na programe političnih strank in pridobiti njihova stališča glede različnih vprašanj, kot so nediskriminacija, trajnostni razvoj in razvoj OCD.

OCD so v letu 2011 organizirale več aktivnosti za spodbujanje transparentnega in odgovornega delovanja OCD sektorja. Večina organizacij je projektno financiranih, zato dobro poznajo in se ravnavajo po pravilih projektnega vodenja, na drugi strani pa strateško načrtovanje in upravljanje človeških virov ostajata na osnovni ravni. Krepi pa se zmogljivost OCD mrež ter med-sektorskih partnerstev.

V Sloveniji je približno 24.000 OCD, od tega 22.000 društev (za 1000 več kot lani), 2.000 zasebnih zavodov (500 več kot lani) in 240 fundacij (40 več kot lani). Ker mehanizem za brisanje neaktivnih organizacij iz registra ne obstaja, ni jasno, koliko teh organizacij dejansko deluje.

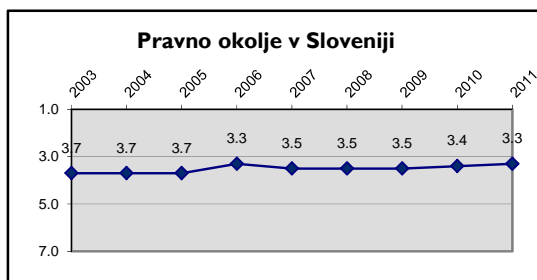
2011 Ocene za Slovenijo

Okrepljena trajnost Trajnost v razvoju Zmanjšana trajnost

PRAVNO OKOLJE: 3,3

Pravno okolje delovanja OCD v Sloveniji se je v letu 2011 izboljšalo. Februarja 2011 je državni zbor sprejel Zakon o prostovoljstvu, izvedbeni predpisi pa so bili sprejeti junija 2011. Ta zakonodaja obravnava osnovne pravice in dolžnosti prostovoljcev in prostovoljskih organizacij ter predvideva spodbudne mehanizme za razvoj prostovoljskih organizacij in prostovoljstva. Ključnega pomena je, da zakon prostovoljskim

organizacijam dovoljuje uveljavljanje prostovoljskega dela kot lastnega materialnega vložka v projektih, ki jih financirajo nacionalne ali lokalne oblasti. Da bi lahko izkoristila omenjene priložnosti, se mora organizacija registrirati pri Agenciji Republike Slovenije za javnopravne evidence in storitve (AJPES); do novembra 2011 so se registrirale 203 organizacije. Zakon vzpostavlja tudi državno nagrado za prostovoljce, ki jo bo podeljeval predsednik Republike Slovenije.

Februarja 2011 je Državni zbor potrdil tudi Zakon o socialnem podjetništvu, ki opredeljuje tipe socialnih podjetij in jim podeljuje določene ugodnosti, vključno s podporami za zaposlovanje ranljivih skupin in oprostitev plačevanja obveznega zavarovanja in pokojninskih prispevkov za invalide. Zakon predvideva tudi ustanovitev posebnega sklada za razvoj socialnih podjetij, vendar ta še ni bil vzpostavljen.

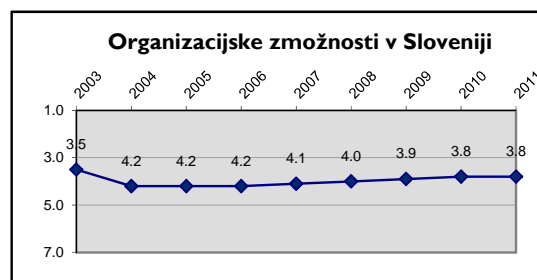
Zakon o spodbujanju skladnega regionalnega razvoja, ki je bil sprejet marca 2011, pripoznava pomen OCD v regionalnem razvoju. Tako so sedaj poleg predstavnikov občin in podjetij tudi predstavniki OCD vključeni v regionalne razvojne svete, ki so odgovorni za oblikovanje regionalnih razvojnih politik in s tem identifikacijo aktivnosti, ki se bodo financirale v okviru Evropskega sklada za regionalni razvoj.

Postopek registracije OCD ostaja enostaven, vendar ga še vedno, v nasprotju s podjetji, ni mogoče opraviti elektronsko. Obstoječa zakonodaja omogoča svobodno delovanje OCD, OCD lahko svoje prihodke ustvarjajo s prodajo blaga in storitev ter se potegujejo za javna naročila na lokalni in nacionalni ravni.

Davčna politika, posebej v primerjavi z nekaterimi evropskimi državami, ostaja nespodbudna. OCD sicer ne plačujejo davkov na prejeta javna sredstva, vendar tudi niso deležne nobene druge oprostitve davka. Davčna olajšava za donacije podjetij znaša samo 0.5 odstotka. Posamezniki lahko namenijo 0.5 odstotka svoje dohodnine organizacijam v javnem interesu, sindikatom ali političnim strankam.

OCD brezplačno pravno pomoč nudijo nevladne podporne organizacije. Ker pa je brezplačna pravna pomoč odvisna od projektnega financiranja (Evropski strukturni skladi), in tako ni dolgoročno stabilna. Center nevladnih organizacij Slovenije (CNVOS), ki je največji ponudnik brezplačne pravne pomoči za OCD, je začel v letu 2011 nekatere pravne storitve zaračunavati zaradi pomanjkanja financiranja. OCD iščejo predvsem pomoč pri registraciji in oblikovanju drugih notranjih aktov, ki so potrebni za vsakodnevno delovanje.

ORGANIZACIJSKE ZMOŽNOSTI: 3,8

Organizacijske zmožnosti slovenskih OCD se v preteklem letu niso bistveno spremenile. Večina organizacij ima poslanstvo in vizijo jasno definirano. Nekatere imajo oblikovane strateške cilje, vendar samo nacionalne OCD razvijajo celovite strateške načrte.

OCD so v letu 2011 organizirale več konferenc in seminarjev za ozaveščanje sektorja glede pomena strateškega načrtovanja, transparentnosti in odgovornosti. Strateškemu načrtovanju kot podalgi za dobro projektno vodenje je bila namenjena tudi letošnja konferenca o standardu kakovosti.

CNVOS je izdal poseben priročnik z naslovom "Skoraj resnične zgodbe izpod preproge: vodič po transparentnosti in odgovornosti nevladnih organizacij". Publikacija navaja, da OCD primanjkuje tako znanja o vseh elementih transparentnosti in odgovornosti kot sposobnosti za njihovo polno implementacijo. Tako ima na primer samo 47,7 odstotkov OCD aktiven organ upravljanja, večina njih pa je precej pasivna.

OCD, predvsem v sklopu svojih prizadevanj na področju zagovorništva, redno zbirajo podporo pri svojih uporabnikih in ostalih zainteresiranih. Letos so OCD zbirale podpise peticij in organizirale proteste tako za kot proti novemu Družinskemu zakoniku, ki je izenačeval pravice heteroseksualnih in homoseksualnih parov. Poleg tega so sindikati zbrali podpise več kot 40.000 ljudi za razpis referenduma o Zakonu o pokojninskem in invalidskem zavarovanju, ki je predvideval dvig pogojev za pridobitev starostne pokojnine. Zakon je bil na referendumu zavržen.

Smernice za notranje upravljanje OCD so opredeljene z zakonom, zato imajo (vsaj na papirju) vse OCD jasno določene strukture upravljanja in definirane odgovornosti. Organ upravljanja je odgovoren za potrjevanje letnih poslovnih in finančnih poročil. Poleg organa upravljanja ima veliko OCD – predvsem društev – poseben nadzorni odbor, ki je odgovoren za nadzor nad finančnim poslovanjem.

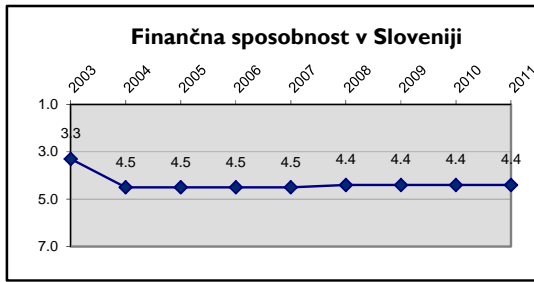
Slovenske OCD zaposlujejo približno 7.000 ljudi. Veliko OCD koristi kratkoročne državne subvencije za zaposlovanje ranljivih skupin, zato je zmanjšanje subvencij v začetku leta močno prizadelo prav OCD. Zavod RS za zaposlovanje je začel z izvajanjem programa Priložnost zame, preko katerega lahko OCD prejmejo podporo za zaposlitev dolgotrajno brezposelnih oseb. Ker pa subvencija znaša le 7.500 EUR za dvanajst mesecev (približno 60 odstotkov letne minimalne plače) in ker mora biti delavec zaposlen vsaj osemnajst mesecev, večina OCD ugodnosti tega programa ne zmore koristiti. Posledično je bilo namesto možnih 1000 zaposlitev, ki bi jih program lahko podprl, v prvih petih mesecih trajanja programa zaposlenih le 80 novih oseb.

OCD, ki aktivnosti kontinuirano izvajajo, v svoje delo redno vključujejo prostovoljce. Ozaveščenost o pomembnosti upravljanju in mentoriranju prostovoljcev je narasla tudi kot posledica novega Zakona o prostovoljstvu in Evropskega leta prostovoljstva. Nekatere OCD nudijo posebna usposabljanja in supervizijo za krepitev kapacitet prostovoljcev. OCD so skozi vse leto organizirale promocijske dogodke, vključno s konferenco, na kateri so bile prostovoljcem podeljene prve državne nagrade.

OCD so tehnično dobro opremljene. Nekatera podjetja, kot je Telekom Slovenija, podarjajo rabljeno tehnično opremo, Microsoft Slovenija pa npr. daruje tudi programsko opremo.

FINANČNA SPOSOBNOST: 4,4

Financiranje OCD iz nacionalnega in občinskih proračunov se je v preteklih dveh letih zmanjševalo zaradi gospodarske krize. Nacionalne OCD, ki zagotavljajo socialne storitve za marginalizirane skupine, so najbolj odvisne od javnega financiranja in se zato že preteklih nekaj let borijo s problemi financiranja. Zaradi zmanjševanja nacionalnega proračuna nekatere OCD niso dobile povrnjenih stroškov za že izvedene aktivnosti, v drugih primerih pa so bila izplačila precej odložena. To je predstavljalo poseben problem na področju kulture, kjer je bilo financiranje zmanjšano za 36

odstotkov, medtem ko je na drugih področjih zmanjšanje znašalo od 10 do 20 odstotkov. Lokalne oblasti razdeljujejo pretežno majhna sredstva (do 1000 EUR), kar predstavlja veliko administrativno breme za OCD.

Po Zakonu o javnih finanah lahko vlada OCD vnaprej zagotovi do 20 odstotkov stroškov predfinanciranja za projekte, ki so sofinancirani s strani Evropske unije. Za predfinanciranje projektov,

ki jih iz svojih proračunov financirajo ministrstva in občine, pravna podlaga ne obstaja. Ker OCD ne morejo vnaprej kriti projektnih stroškov, se zato na večje projekte ne prijavljajo. V kolikor bo sprejet, bo novi Zakon o javnih finanah omogočil tudi predfinanciranje projektov nacionalnih in lokalnih projektov.

Lokalne OCD dobijo večino svojih sredstev z zasebnimi donacijami ali s pridobitno dejavnostjo, kot sta prodaja koledarjev ali organizacija koncertov. Da bi zmanjšale svojo odvisnost od financiranja iz javnih sredstev, OCD počasi izboljšujejo svoje dejavnosti za pridobivanje sredstev, vključno z uporabo SMS in spletnih donacij ter zbiranja sredstev preko telefonskih klicev. Na tem področju so vodilne humanitarne organizacije, medtem ko OCD, ki delujejo na ostalih področjih, kot so varstvo okolja, človekove pravice in kultura, v inovativnem zbiranje sredstev še niso prepoznale možnega vira prihodkov.

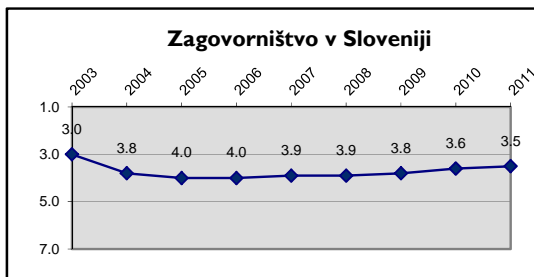
V letu 2011 so OCD dobile približno 3,4 milijone EUR preko mehanizma 0.5, kar je enak znesek kot v letu 2010. Edini vir tujega financiranja, do katerega imajo slovenske OCD dostop, so projekti, financirani iz sredstev Evropske unije.

Od leta 2011 so OCD na voljo krediti v vrednosti do 50.000 EUR preko mehanizma Dobre borze, ki sta ga razvila SKUP – Skupnost privatnih zavodov in Brez dobička - inovativne družbene storitve, d.o.o. Tovrstni krediti OCD omogočajo financiranje njihovih projektov, dokler jim njihov donator ne povrne stroškov.

OCD imajo v glavnem finančne vire vsaj delno razpršene. Na primer, OCD, ki so odvisne od javnega financiranja, se prijavljajo na razpise različnih ministrstev in občin.

OCD morajo svoje finance voditi v skladu z jasnimi računovodskimi pravili. Letna poročila morajo biti potrjena s strani organov upravljanja in poslana AJ PES, ki jih objavi na spletu. OCD morajo svoja poročila revidirati le, če je to zahtevano po zakonu, npr. če im društvo letne prihodke večje od milijona evrov.

ZAGOVORNIŠTVO: 3,5

Sodelovanje med OCD in odločevalci v Sloveniji omogoča več mehanizmov. Na nacionalni ravni predstavniki OCD in vlade sodelujejo v več posvetovalnih telesih, npr. Svetu Vlade RS za uresničevanje načela enakega obravnavanja. OCD pa se lahko vključujejo v proces odločanja tudi preko javnih posvetovanj. Na lokalni ravni so nekateri župani – vključno z mariborskim in novomeškim - ustanovili osebne komisije za sodelovanje z OCD. V drugih občinah, kot npr. v Zagorju in Piranu, so lokalne oblasti podpisale lokalne sporazume, ki opredeljujejo osnovna načela sodelovanja in obveznosti obeh strani.

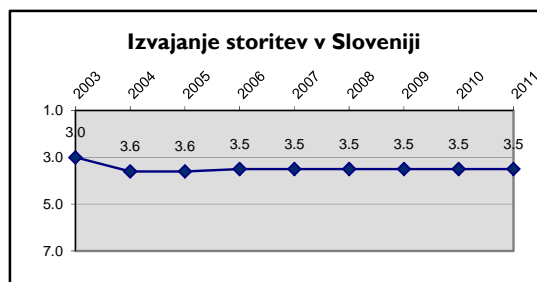
OCD so med volilno kampanjo za parlamentarne volitve oblikovale več koalicij. Koalicija OCD s področja človekovih pravic je promovirala in soočala kandidate s temami nediskriminacije in enakega obravnavanja, medtem ko je Plan B, koalicija okoljskih OCD, izvedla analizo programov vseh političnih strank z vidika trajnostnega razvoja in podnebnih sprememb. CNVOS je oblikoval vprašalnik za politične stranke glede razvoja OCD sektorja. Na vprašalnik je odgovorilo dvanajst od dvajsetih političnih strank, ki so sodelovale na volitvah. Vzpostavljena je bila posebna spletna stran za promocijo aktivnosti OCD, povezanih z volitvami. V letu 2011 so bile aktivne tudi druge vsebinske koalicije, npr. koalicija za podporo novemu Družinskemu zakoniku in koalicija OCD, ki je nasprotovala zmanjševanju javnih sredstev za financiranje kulturnih programov.

Spremembe Zakona o integriteti in preprečevanju korupcije, ki so bile sprejete v letu 2011, dovoljujejo zaposlenim v OCD da lobirajo za interese svoje organizacije brez registracije pri Komisiji za preprečevanje korupcije. OCD so okrepile svoje sodelovanje s poslanci DZ, saj so lobiranje sprejele kot legitimno dejavnost zagovorništva. OCD se zdaj redno srečujejo s poslanci, ki sugestije OCD pogosto vključujejo v svoje predloge.

Aktivnosti zagovorništva na lokalni ravni so bile v letu 2011 usmerjene k izvajanju Zakona o prostovoljstvu in prepričevanju občin, da bi namesto enoletnih pogodb zagotavljale večletno financiranje programov OCD. OCD so se borile tudi možnost brezplačnega ali subvencioniranega najema pisarn v lasti občine ter oblikovanje posebnih posvetovalnih teles, ki bi obravnavala razvoj OCD na lokalni ravni. Glede teh in drugih oblik sodelovanja med OCD in občinami so regionalni OCD centri organizirali številna posvetovanja.

OCD so bile vključene v razpravo o delitvi sredstev nacionalne loterije. Loterijska sredstva za humanitarne in invalidske organizacije upravlja in razdeljuje Fundacija humanitarnih in invalidskih organizacij (FIHO). V preteklosti je večina predstavnikov OCD v organih upravljanja fundacije prihajala iz invalidskih organizacij, večina sredstev je bila razdeljena invalidskim organizacijam. Z namenom, da bi uravnotežili delitev sredstev med obema oblikama organizacij, je Državni zbor spremenil Zakon o lastninskem preoblikovanju Loterije Slovenije. Nekatere OCD so spremenjeni zakon podprle, druge pa so mu nasprotovale in začele z zbiranjem podpisov za referendum.

IZVAJANJE STORITEV: 3,5

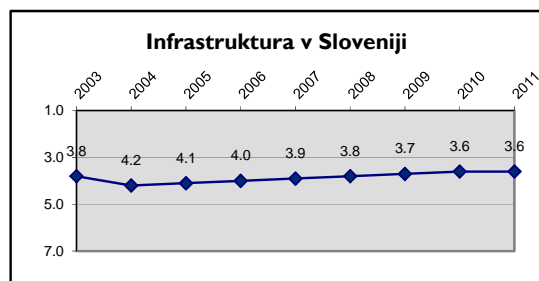

Izvajanje storitev s strani OCD se v letu 2011 ni bistveno spremenilo. OCD izvajajo storitve na različnih področjih, kot so socialno varstvo in socialno vključevanje, kultura in zdravje. Storitve, ki jih izvajajo OCD, se oblikujejo na podlagi potreb skupnosti in razpoložljivih sredstev, saj je načrtovane storitve v nekaterih primerih potrebno prilagajati obstoječim razpisom.

Nadaljnji razvoj storitev ovira togo in kratkoročno projektno financiranje. Medtem ko je Ministrstvo za delo, družino in socialne zadeve začelo zagotavljati večletno financiranje socialnih storitev, druga ministrstva še vedno omejujejo svoje financiranje na eno leto. Zaradi finančne krize in z njo povezanega zmanjševanja proračuna, so OCD vedno bolj odvisne od doplačil storitev s strani upravičencev.

Po sprejetju Zakona o socialnem podjetništvu so se OCD in vlada začeli pogovarjati o javnem financiranju socialnih podjetij, tj. kdaj bo ustanovljen sklad za socialna podjetja in kakšne aktivnosti bodo financirane. Številne OCD svoj razvoj vidijo prav v socialnem podjetništvu. Tako npr. Gostilna dela zaposluje mlade, ki jim grozita dolgotrajna brezposelnost in socialna izključenost, kot kuharje in natakarje, organizacija Premiki pa vodi turistično agencijo za dostopen turizem, ki zagotavlja, da so turistične destinacije, produkti in storitve dostopni vsem, ne glede na fizične omejitve, invalidnost ali starost. Na drugi strani pa nekatera socialna podjetja temeljijo na šibkih poslovnih načrtih brez strategije povrnitve stroškov in odnosov z javnostmi.

INFRASTRUKTURA: 3,6

Preko ene nacionalne in dvanajstih regionalnih podpornih organizacij imajo OCD na vseh ravneh dostop do informacij, usposabljanj in pomoči glede pravnih zadev, projektnega vodenja, strateškega načrtovanja, odnosov z javnostmi, računovodstva in drugih zadev. Poleg tega podpirne organizacije zagotavljajo najem tehnične opreme. Regionalne organizacije v

glavnem zagotavljajo brezplačna usposabljanja, na nacionalni ravni pa je večjim organizacijam na voljo nadaljevalno usposabljanje bodisi brezplačno ali za majhno ceno. Na žalost so poslovno usmerjena usposabljanja, ki se osredotočajo na poslovne načrte in analize trga, še vedno predraga za večino OCD.

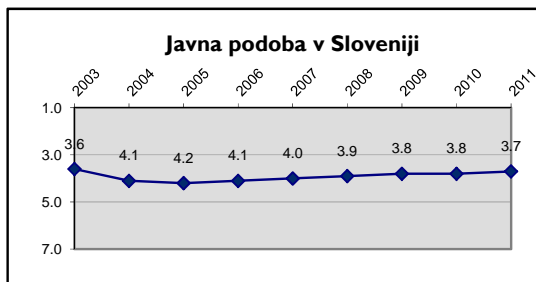
V Sloveniji ni lokalnih fundacij, ki bi redno zbirale sredstva od lokalnih donatorjev in jih razdeljevala lokalnim OCD ali posameznikom. Pred leti je bilo ustanovljenih nekaj lokalnih razvojnih fundacij, vendar so bile v glavnem neuspešne pri izvajanju svojega poslanstva. Sedaj jih večina deluje kot regionalni podporni centri za OCD, zato so bolj kot v zbiranje in razdeljevanje sredstev usmerjene k izvajanju storitev za OCD.

Ozaveščenost OCD o pomembnosti graditve koalicij in mrež se povečuje. Obstoječe mreže širijo svoje članstvo, tako je npr. članstvo CNVOS-a letos zraslo za 15 odstotkov. Poleg tega se ustanovljajo nove mreže z namenom združevanja OCD na posameznem področju. Talo so v letu 2011 okoljske OCD oblikovale mrežo, preko katere večje nacionalne OCD mentorirajo manjše lokalne OCD. OCD oblikujejo tudi ad hoc koalicije. Tako so npr. v letu 2011 OCD, ki delujejo na področju socialnega varstva, oblikovale koalicijo za povečanje nacionalnega financiranja njihovih storitev.

Oktobra 2011 je bil z namenom promocije sodelovanja med OCD in poslovnim sektorjem organiziran prvi Slovenski forum donatorjev. Na forumu so OCD in podjetja razpravljali o družbeni odgovornosti podjetij (DOP) in izmenjali dobre prakse partnerstev. Krepiti sodelovanja med podjetji in tretjim sektorjem, je bila namenjena tudi Tržnica, ki je novembra 2011 ponudila inovativen način izmenjave produktov in storitev. Podjetje je npr. OCD dalo računalnike v zameno za kulturni program za novoletno zabavo zaposlenih.

JAVNA PODOBA 3,7

K večji pozitivni medijski pokritosti OCD je pripomogla razglasitev leta 2011 za Evropsko leto prostovoljstva. Z namenom večjega sodelovanja novinarjev in OCD so nacionalna in regionalne podpirne organizacije organizirale skupno akcijo z naslovom "Vsak dan novinar,

en dan nevladnik”. V okviru te pobude so novinarji en dan preživali v OCD in naredili prispevek o svoji izkušnji. V okviru akcije je bilo objavljenih skoraj 40 zgodb v časopisih, na TV, radiu in v elektronskih novicah.

Pozornost medijev so pritegnile tudi aktivnosti OCD, povezane z volitvami. Novinarji, ki so vodili soočenja kandidatov, so postavljali

vprašanja o razvoju OCD, veliko novinarjev pa je tudi po volitvah spremljalo naslavljanje OCD pobud na novoizvoljene poslance.

Nacionalna televizija v posebni rubriki poročil enkrat tedensko poročila o posebnih zgodbah ali problemih OCD. Posebno rubriko OCD posveča tudi dnevnik Finance. Drugi dnevni časopisi redno objavljajo novice o OCD, komentarje in strokovne prispevke. Zadeve OCD tako postajajo del vsakodnevnih novic. Vedno več OCD zaposluje profesionalne osebe za stike z javnostjo, kar prav tako prispeva k večji medijski pojavnosti.

Kljub pozitivni podobi OCD v medijih, je javno dojetje OCD še vedno precej negativno. Kljub temu, da ljudje prepoznavajo pozitivno vlogo posameznih društev, ne prepoznavajo pomena sektorja OCD kot celote. Tako so npr. celo poslanci prepričani, da bi morale OCD biti popolnoma prostovoljske in posledično zavračajo vlogo profesionalnih OCD. Vseeno pa vlada pogosto uporablja OCD kot vir informacij in strokovnega znanja ter spodbuja njihovo sodelovanje v različnih ekspertnih skupinah. Na drugi strani pa poslovni sektor redko OCD sprašuje po informacijah in strokovnem znanju.

Vse OCD morajo predložiti letna poročila AJPES-u, ki jih objavi na svojih spletnih straneh. Redke OCD objavljajo svoja letna poročila tudi na svojih spletnih straneh. Kljub temu lahko vsi člani, upravičenci, donatorji in druge zainteresirane stranke dobijo kopijo letnih poročil OCD na sedežih organizacij.

Organizacije civilne družbe v Sloveniji nimajo posebnega etičnega kodeksa. Vseeno pa se veliko organizacij ravna po Standardu kakovosti za NVO. V letu 2011 je deset novih organizacij sodelovalo na delavnicah za vzpostavitve sistema kakovosti, od katerih sta se dve odločili za pridobitev certifikata.

Indeks trajnosti organizacij civilne družbe (Civil Society Organization Sustainability Index) je ključno analitično orodje, s katerim se meri napredek civilnega sektorja v Srednji in Vzhodni Evropi ter Centralni Aziji. Indeks spremlja napredek civilnega sektorja v 29 državah v zadnjih 15 letih. Indeks preučuje celotno podporno okolje civilne družbe, pri čemer posebno pozornost posveča pravnemu okolju, organizacijski sposobnosti, finančni sposobnosti, zagovorništvo, izvajanju storitev, infrastrukturi in javni podobi. Vsaka od dimenzij je ocenjena po skali s sedmimi točkami, na kateri 1 pomeni zelo napredno stopnjo in 7 zelo nizko stopnjo razvoja. Indeks je razvila Agencija ZDA za mednarodni razvoj (USAID) v partnerstvu z lokalnimi organizacijami v vsaki od držav, ki jih obravnava indeks.

Za več informacij se lahko obrnete na Tino Divjak na tina.divjak@civos.si

Angleška verzija Indeksa trajnosti OCD za Srednjo in Vzhodno Evropo in centralno Azijo je dostopna na: http://transition.usaid.gov/locations/europe_eurasia/dem_gov/ngoindex/

INDEKS TRAJNOSTI ORGANIZACIJ CIVILNE DRUŽBE 2011 OCENE

DRŽAVA	Pravno okolje	Organizacijske zmožnosti	Finančna spodobnost	Zagovornišvo	Izvajanje storitev	Infrastruktura	Javna podoba	Trajnost OCD
SEVERNA SKUPINA								
Češka	2,8	3,0	3,2	2,1	2,4	2,8	2,4	2,7
Estonija	1,7	2,3	2,4	1,7	2,3	1,6	1,9	2,0
Madžarska	N/P	N/P	N/P	N/P	N/P	N/P	N/P	N/P
Latvija	2,3	3,0	3,3	2,1	2,5	2,4	3,2	2,7
Litva	2,2	2,9	3,2	2,0	3,4	3,0	2,6	2,8
Poljska	2,2	2,6	2,7	1,7	2,2	1,7	2,2	2,2
Slovaška	2,8	3,0	3,4	2,5	2,5	2,3	2,4	2,7
Slovenija	3,3	3,8	4,4	3,5	3,5	3,6	3,7	3,7
<i>Povprečje</i>	2,5	2,9	3,2	2,2	2,7	2,5	2,6	2,7
JUŽNA SKUPINA								
Albanija	3,9	3,9	4,6	3,6	3,7	4,0	3,8	3,9
Bosna	3,4	3,4	4,8	3,1	3,9	3,8	3,3	3,7
Bolgarija	2,2	4,4	4,6	2,7	3,2	3,3	3,2	3,4
Hrvaška	2,9	3,0	4,3	3,1	3,2	2,7	3,0	3,2
Kosovo	3,5	3,8	4,7	3,8	3,9	3,7	3,8	3,9
Makedonija	3,2	3,7	4,5	3,3	3,8	3,3	4,0	3,7
Črna Gora	3,5	4,3	4,9	3,5	4,0	3,9	4,3	4,1
Romunija	3,6	3,5	4,3	3,4	3,1	3,2	3,6	3,5
Srbija	4,1	4,3	5,4	3,6	4,2	3,7	4,5	4,3
<i>Povprečje</i>	3,4	3,8	4,7	3,3	3,7	3,5	3,7	3,7
Rusija, Zahodne nove neodvisne države in Kavkaz								
Armenija	3,9	3,9	5,2	3,4	3,9	3,5	4,0	4,0
Azerbajdžan	4,7	4,5	5,5	4,6	4,6	4,4	4,8	4,7
Belorusija	6,9	5,1	6,5	5,8	5,5	5,4	5,9	5,9
Gruzija	3,3	4,1	5,0	4,3	4,1	4,3	4,1	4,2
Moldavija	4,2	4,0	5,0	3,6	4,4	3,6	4,0	4,1
Rusija	4,5	4,3	4,8	4,0	4,2	4,0	4,7	4,4
Ukrajina	3,5	3,5	4,3	2,6	3,3	3,4	3,6	3,5
<i>Povprečje</i>	4,4	4,2	5,2	4,0	4,3	4,1	4,4	4,4
Centralna Azija								
Kazahstan	3,9	4,2	4,6	3,9	4,0	3,7	4,1	4,1
Kirgistan	3,9	4,3	5,3	3,2	4,0	3,7	4,1	4,1
Tadžikistan	4,9	4,5	5,6	4,8	4,4	4,5	4,5	4,7
Turkmenistan	6,2	5,3	6,0	6,0	5,2	5,2	5,5	5,6
Uzbekistan	6,0	5,5	6,2	5,9	5,4	5,6	5,6	5,7
<i>Povprečje</i>	5,0	4,8	5,5	4,8	4,6	4,5	4,8	4,8
<i>Povprečje Rusija, zahodne NND, Kavkaz, Centralna Azija</i>	4,7	4,4	5,3	4,3	4,4	4,3	4,6	4,6

NP = zaradi logističnih težav ocene v tem letu niso bile podane